

1868 р. в Німеччині виходить керівництво з бальнеології Lezsch, а в 1877 керівництво з бальнеології Winternitz.

Клініко-фізіологічні основи бальнеокліматології були закладені в XVIII ст. Р. Расселом (Англія), в XIX-XX ст. О. Лібрайхом, К. Грьоделем (Німеччина), Ш.Л.М. Дюран-Фарделем (Франція), Ч. Фругоні (Італія).

Успіхи курортології знайшли своє відображення в трьохтомному керівництві Дитриха Камінера з бальнеології та медичної кліматології (1924). У Франції заснований Національний інститут гідрології та бальнеології. На сучасних курортах Німеччини розташовані інститути профілактичної медицини, бальнеології, фізичних методів лікування та медичної реабілітації. В Бадгастайні (Австрія) організований науково-дослідний бальнеологічний інститут. В Бадені, біля Відня, розташований інститут бальнеології та ревматичних захворювань. В Давосі (Швейцарія) працює Інститут медицини та високогірного клімату. В Італії працюють Інститут медичної гідрології (Рим), інститут медичної гідрології та кліматології Міланського університету. В США створений інститут медичної кліматології в Філадельфії (1958). В багатьох інших країнах існують науково-дослідні інститути бальнеології, кліматології і т.п.

В 1921 р. в Лондоні створено міжнародне товариство медичної гідрології, яке об'єднує наукові товариства та вчених багатьох країн світу.

В Росії в 1855 р. побачило світ "Полное, систематическое, практическое описание минеральных вод, лечебных грязей и купаний в Российской империи" К.И. Грума. В 1863 р. в П'ятигорську створено Російське бальнеологічне товариство, в 1867 р. створено бальнеологічне товариство в Одесі. В 1920 р. створений перший в СРСР бальнеологічний інститут в П'ятигорську. Найвідоміші бальнеологічні курорти: Арзні, Боржомі, Джермук, Кавказькі Мінеральні Води, Цхалтубо, на Україні – Любінь Великий, Миргород, Моршин, Немирів, Поляна, Синяк, Трускавець, Хмільник та ін.

До речі, в Трускавці відкрита Міжнародна клініка відновлювального лікування, якою керує доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, Герой України В.І. Козьявкін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богоявленський Н.А. Древнерусское врачевание в XI-XVII вв. – Москва, Гос. Изд-во медлитературы, 1960. – 326 с.
2. Верхратський С.А. Історія медицини. 3-є вид., випр. і доп. – Київ: Вища школа, 1983. – 384 с.
3. Курортология и физиотерапия (руководство). Под ред. В.М. Боголюбова. В 2 томах. Т.1. – М.: Медицина, 1985. – 560 с.
4. Курорты. Энциклопедический словарь / Гл. ред. Е.И. Чазов. – М.: Сов.энциклопедия, 1983. – 592 с.
5. Олефиренко В.Т. Водотеплолечение. – 3-е изд. – М.: Медицина, 1986. – 288 с.

І. РАНЦЯ, І. ВАНДА, Л. КОТІВ

СПОСІБ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (ЗА ПРАЦЯМИ СТЕПАНА РУДНИЦЬКОГО)

Опрацьовано наукову спадщину фундатора української суспільної географії С. Рудницького. Звернено увагу на вплив природно-, історико- та політико-географічних факторів на становлення способу життя як аспекту культури українського народу.

Обработано научные труды основателя украинской общественной географии С. Рудницкого. Внимание обращено на влияние природно-, историко- и политико-географических факторов на формирование образа жизни как аспекта культуры украинского народа.

The scientific input of the founder of Ukrainian human geography Stepan Rudnytskyi has been studied. The attention to influence of natural, historical- and political-geographical factors on the life style as the issue of culture of Ukrainian nation creation is paid.

Спосіб життя українського народу традиційно був предметом розгляду етнографів та істориків. Визнається, що національна культура виникає та розвивається на певному географічному просторі, специфіка якого суттєво відбивається на характерних рисах, формах самої культури¹. У географії цю проблему на початку ХХ століття розглядає фундатор української суспільної географії, академік Степан Рудницький, 120-річний ювілей якого цього року святкує наукова громада.

Вчений обґрунтовує необхідність розгляду України в етнічних межах як окремої географічної одиниці, в першу чергу природної, оскільки на поч. ХХ ст. вона – “[...] незвісна землезнавцю географічна одиниця” [5, с. 1]. Основною проблемою географії України є “[...] визначити докладні межі й обсяг цієї географічної одиниці, яку зовемо Україною” [5, с. 3].

Доктор Степан Рудницький визнає, що “[...] найбільше такі основних проблем лежить на антропогеографічному полі. [...] Перед нами стоїть ціла велич проблем зв'язи цісторичного розвитку людства на землях України з її природою, як се саме було, що природна одиниця України розвила антропогеографічну одиницю – український народ, як народ вросла в землю й лучив ся з нею безліччю невидимих ниток, як положення і простір, процес творби границь, море й інші води, форми поверхні, підсонь й органічний світ обусловлювали розвиток і теперішній стан народу України” [5, с. 5].

Завданням статті є прослідкувати вплив природно-, історико- та політико-географічних факторів на становлення способу життя як одного з аспектів культури українського народу, що “[...] проявляється і в нахилах і в праці й у вислідах праці поодиноких людей і цілих народів” [6, с. 68].

Визнаною є заслуга вченого у розробці термінологічного апарату географії², хоча більша увага приділена природничо-географічним термінам порівняно з антропогеографічними; найчастіше зустрічаються терміни географії населення та політичної географії, соціально- та економіко-географічні зустрічаються значно рідше. Степан Рудницький у “Начерку географічної термінології” наводить низку соціально-географічних термінів, що можуть бути згруповані за напрямками: релігійний: *анімізм* (с. 129), *буддизм* (с. 132), *поганець (поганин)* (с. 137), *православний* (с. 142), *суніт* (с. 147), *таоїзм* (с. 148), *фетішизм* (с. 134), *шаманізм* (с. 145), *шінтоїзм* (с. 146), *монотеїзм* (с. 141), *політеїзм* (с. 143), *парохія* (с. 138), *релігійна спілка* (с. 144); культурний: *автохтон* (с. 130), *космополіт* (с. 139), *культурний нарід* (с. 140), *культурний осередок* (с. 139), *культурний степень* (с. 140), *мішана культура* (с. 141), *півкультурний нарід* (с. 137), *повна культура* (с. 150); антропогеографічний: *збираючий нарід* (с. 145), *кочовик* (с. 142), *ловецький нарід* (с. 137), *нарід* (с. 137, 149), *національність* (с. 142), *нація* (с. 142), *окрайний нарід* (с. 144), *осідок народу* (с. 149), *пересувані народи* (с. 149), *природний (дикий) нарід* (с. 142), *рибальський нарід* (с. 134), *скотарське плем'я* (с. 137), *торговельний нарід* (с. 137), *язикова різність* (с. 146); антропологічно-антропометричний: *високоголовий* (с. 137), *вміст черепа* (с. 145), *гладковолосий* (с. 145), *зріст* (с. 139), *середноголовий* (с. 141), *черепний індекс* (с. 145), *широколиций* (с. 132) тощо; соціальний: *громада* (с. 135), *група* (с. 136), *зване* (с. 131), *каста* (с. 138), *кляса* (с. 131), *колонізація* (с. 139), *лад (порядок)* (с. 142), *людство* (с. 141), *народна думка* (с. 149), *невільництво* (с. 146), *панщина* (с. 134), *рідня* (с. 146), *родина* (с. 134), *спілка* (с. 135), *стан* (с. 131). Власне остання група включає терміни, суміжні з соціологією, що характеризують спосіб життя, соціальну структуру населення.

Наголос С. Рудницького на термінах та поняттях географії культури, релігії та етносів зроблений тим, що у кін. ХІХ – на поч. ХХ ст. притаманною рисою суспільних наук та суспільного розвитку був націоналізм, увага до національного питання. Сучасна соціальна географія України вживає терміни, що описують різні аспекти людської життєдіяльності, не обмежуючись трудовою (у зв'язі соціологізації та гуманізації суспільної географії³). Відокремилися нові напрямки соціально-географічних досліджень, які до 1991 р. не розвивалися в нашій державі: географія релігії, культури, способу життя, поведінки та ін., але в зарубіжній науці вони розвивалися у 1950-70 рр.

Вчений надавав великого значення питанню про взаємовідношення та взаємовпливи між суспільством та природою: “Взаємини землі й чоловіка на Україні – сей головний предмет антропогеографії – мусять що йно від перших основ бути досліджувані” [5, с. 5]. Окремі його дослідження навіть можна потрактувати у стилі географічного детермінізму.

¹ Див.: Життя етносу: соціокультурні нариси: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – С. 89.

² Див.: Шаблій О. І. Академік Степан Рудницький – фундатор української географії. – Львів: Ред.- вид. від. ЛДУ, 1993. – С. 31.

³ Див.: Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – С. 42–43.

Даючи оцінку рельєфу С. Рудницький зазначає, що його одноманітність (відсутність *противенств*), з однієї сторони, спрощувала лучбу (сполучення), але з іншої сторони – “*брак природних противенств на українській території викликавав недостачу внутрішніх противенств серед її населення, противенств, що збагачують здібність і характер цілості нації. А тим самим робом робив брак головних підйом до розвитку і поступу*” [4, с. 88], завдяки чому українці в новітньому культурному розвитку поступалися західноєвропейським націям. Гори, на думку вченого, не мали значного антропо-географічного значення: “*Альпи витворили свою Швейцарію і багато причинились до розвитку Австрії – Карпати крім принагідного захисту не дали Україні нічого*” [4, с. 90].

Попри велике значення родючих чорноземів для нашого народу С. Рудницький наголошував і на деяких негативних моментах: “*Родючість ґрунту наставляла Українців майже виключно на хліборобство. З цього вийшла і виходить звичайна для хліборобських народів малопростірність й отяжіла сутужність політичної думки [...]. З другого боку великі природні багатства України належали чужим завойовникам...*” [7 с. 67].

Згідно з академіком Рудницьким чимало рис менталітету і характеру української нації визначаються кліматом: “*Українська весна, тепла і сонячна, цілком инакше впливає на Українця, як холодна і вохка московська чи польська на Москаля чи Поляка. Сонячність українського клімату, погідність українського неба витворили в Українця супокійну, погідну вдачу. Нема в нього цієї веселости, що питома південним народам в порівнянні до північних. Тут навпаки Великорос чи Поляк веселішої вдачі як мелянхолійний, флетматичний Українець, живіші, лекші в пожиттю, своєвільніші*” [7, с. 97]. Порівнюючи впливу клімату на українців із його впливами на інші народи С. Рудницький робить так узагальнення: “*ми Українці маємо на загал подібну вдачу, як найбільш просвічені і поступові народи середньої і західної Європи. Велика різниця між підсонням України та Московщини спричинила велику різницю між Українцем і Москалем*” [6, с. 40].

Куди відчутніший вплив клімату на соціально-економічні аспекти буття українського народу, на його спосіб життя “*Від підсоння залежить увесь спосіб життя чоловіка, його домівка, зайняття, звичаї [...]. Багато тепла вліті дозволяє плекати збіжжя, ярини, овочі, худобу, холодна зима не дозволяє чоловікові розніжитися, загартовує його тіло й душу [...]. Гарне гаряче літо і погідна осінь зробили Українця передусім хліборобом*” [6, с. 40]. До цієї думки С. Рудницький повертається багато разів, доводячи, що домінування аграрної діяльності мало вирішальний вплив на соціальне життя українського народу⁴.

Вчений пише, що клімат в комплексі з рельєфом мають вплив не лише на характер і менталітет, але й на антропологію народу: “*І там звісно є те, що моряцькі народи мають короткі ноги а довгі руки, що степовики відзначаються жилавістю, сухістю і бистротою змислів, що верховинці пересічно вищі ростом від долинян, що європейські колоністи в північній Америці дістають вищий зріст а рідший заріст, що Тибетанці, Мехіканці і Перуанці дістали в своїй рідкій височинній атмосфері найбільш об'ємисті груди і т.д і т.д.*” [4, с. 40]. Такі висновки сучасна наука не заперечує.

Академік Рудницький відкидає думку про те, що українці – степовий народ, доводячи, що куди більший вплив на його формування мали ліси. Але, попри те, що ліс давав захист від набігів степових народів, він “*утруднював лучбу, не дозволяв на витворення сильної, централістично державної організації, натомість підсобляв партикуляризмови. Лісовий характер давньої України був головною природною причиною роздріблення старої київської держави на цю безліч удільних князівств...*” [4, с. 101]. Були інші, неприродні причини. А степові риси українці набували здійснюючи колонізацію на південь і піддаючись впливу кочових народів.

“*Через людську психіку – пише академік Рудницький – усі ці природні чинники обусловлюють ціле духовне єство народу, цілу його діяльність. Їхній вплив виразно видний та, (покищо) таємничий, проявляється навіть у вірі, мистецтві, словесности, літературі й науці народу. Тому, щоб порозуміти духа народу, його політичне й культурне обличчя, мусимо виходити від природи краю...*” [1, с. 43]

Цікавою є оцінка С. Рудницьким географічного положення України з позиції географії культури: “*Не вигідним було крайнє положення... через те, що воно віддаляло Україну від культурних країв і народів західної і середньої Європи. Доки висококультурна Византия (Греція) була сильна, доти легко йшла культура на Україну широким руслом Дніпра. Коли ж Византия слабла*

⁴ Див.: Раниця І.І. Агрогеографічні ідеї у працях академіка Рудницького // Регіональне географічне краєзнавство: теорія і практика: Матеріали ІІ Всеукр. семінару. – Тернопіль, 2002. – Ч. І. – С. 42–47.

попала вкінці в руки Туркам, Україна відразу опинила ся далеко від культурних осередків Європи. Сусіди України з західнього боку: Поляки та Угри док були незалежними мало прийняли західньої культури, Українці не могли від них багато навчитися, а Москалі зачали культуру приймати з вісті і тому, тай то це дуже слабо її у себе утвердили” [2, с. 8].

В іншій праці С. Рудницький деталізує оцінку соціально-географічних особливостей географічного положення України відносно Азії: “Сусідство України з азійськими степами [...] заперше було шкідливе [тому], що зачишило Українцям дорогу крізь Чорне море до Царгорода й сусідніх багатих земель, звідки всяка наука, потуп і добро могли йти в Україну” [6, с. 17]. Адже “Від культурних Греків на давню Русь-Україну проворні купці, зручні ремісники, потім учителі нової віри. Наші пращурі прийняли від Греків Христову віру, за нею прийшли письменство, культурний спосіб життя, одним словом дані Україні пристали до сім’ї культурних народів Європи. [...] По цій лучбі з Царгородом і иншими грецькими землями зробив кінець не хто инший, як азійські кочевики. Вони оперли чорноморськими степами немов клином відсунули Українців від лучби з Греками, що тоді були найкультурнішим народом всього світа. Прорвалася нитка на кілька сот літ, над Чорним морем запанували Татари й Турки. Коли ж їх силу зломлено півтора ста літ тому, і коли Українці знову заселили береги Чорного моря, вже над ним не було культурних земель. Україна положена тепер дуже далеко від дійсно культурних країв: Англії, Франції, Німеччини і т. п. Тому й не дивно, що Українці такі відсталі культурно від цих щасливих народів Європи. Бо всі безпосередні сусіди Українців – чи це Румуни, чи Мадяри, чи Поляки, чи Білорусини, чи Москалі – самі геть то не дуже високо зайшли в культурі й поступі” [6, с. 18].

Позитивним аспектом соціально-географічного положення України відносно Азії на думку С. Рудницького було те, що татарські набіги гуртували розрізнені соціуми на території тогочасної України в одну націю, яка згодом взяла верх над кочовиками і зробила їхній життєвий простір своїм.

Культура окремих народів відрізняється одна від одної. Вчений пише: “Правда, що українська культура не може рівнятися з німецькою, французькою чи англійською, але вона не має чого спидатися перед польською або московською [...]. Правда, наша умова культура спойть позаду польської та московської, однак не так дуже, щоб її так понижати, як це робиться, або й зовсім заперечувати. Українська культура дуже стара, старша чим польська або московська” [6, с. 69]. С. Рудницький пояснює причини такої ситуації: “[...] наші сусіди мали це щастя, що могли свою культуру спокійно і невпинно розвивати у власних державах. Нас гнобило пів тисячки літ татарське паноліття. Коли воно уступило, ми опинилися під чужим пануванням.” [6, с. 69].

У праці “Україна – наш рідний край” академік особливу увагу він звертає на:

– вплив культури на планування сільської території: “Українське село зараз на перший погляд відрізняє від польського чи московського. Воно все розкишене на красвидно-гарнім місці. Хати так і сховані серед зелених садків та плеканих цвітників. Польський ні московський мужик не має ніякої любови до цвіту та деревини. Необгороджені хати так і стоять одна коло другої рядками збожжя болотяної вулиці. Все тут бачимо культурну вищіть Українця над його сусідами [...]. Українська хата, хоч як і вона нераз бідна, все-таки багато культурніша, чим польська або московська” [6, с. 70];

– вплив культури на менталітет українського народу: “Українська душа инша від польської чи московської, инакший світогляд витворює теж инакший спосіб життя. Українець поважний і статечний, Москаль байдужий та меткий, Поляк пристрасний та рухливий. Українець уважає при Москалю та Полякови неповоротний, зате у нього думка глибша, погляд на життя ширший” [6, с. 72];

– вплив культури на способи управління та народного самоврядування; українець “є споконвіку за народоправством або демократією. Москаль є приклонником необмеженого панування одного чоловіка над усіма иншими (абсолютизму), Поляк хоче панування невеликого числа людей – над простим народом (аристократією)” [6, с. 72];

– взаємоз’язок між релігією та соціальним життям: “Щодо справ віри були й є Українці дуже релігійним народом та ніколи не любили запускатися в обрядові ріжниці. Між православними Українцями й уніятами не було й нема ніякої ворожнечі. Також для инших чужих вір були й є Українці дуже толерантні – уважливі” [6, с. 74];

– культурно-географічні відмінності між окремими етнографічними та історичними складовими соціально-географічного простору України: Бойківщини, Гуцульщини, Підгір’я, Раточчя, Підляшшя, Полісся, Холмщини, Волині, Поділля, Покуття, Буковини, Гетьманщини, Слобожанщини, Слобожанщини, Донеччини, Херсонщини, Запорізького Низу, Криму, Підкавказзя, Кубанщини [6]. Вчений пояснює, що культурно-географічні відмінності виявляють себе у

відмінностях в плануванні поселень, архітектурі, побуті (передусім одязі і харчуванні), народному мистецтві та творчості, родах занять, стилях та способах життя і навіть деяких рисах менталітету і зовнішньої тілобудови, формах інтеграції людини у навколишнє природно-географічне середовище.

До сьогодні актуальним залишається твердження С. Рудницького про відмінність у ціннісній орієнтації та монолітності народної (“людової”) культури та культури прошарку рушіїв розвитку українства – “інтелігенції”: *“українська людова культура стоїть дуже високо в порівнянні до людських культур сусідніх українцем народів [...] українська інтелігенція культурно дуже слабка та підлягає донині, з одної сторони, польським, з другої – московським впливам, замість спертися на величній основі української простонародної культури і доповняти її з західноєвропейських взірців”* [8, с. 72–73].

З метою вирішення проблеми “невизначеності української інтелігенції” С. Рудницький дає власну оцінку сусідніх, дотичних до України культур з ціллю застосування їх засад для формування української культури. Зокрема, він звертає увагу на аристократизм польської та зовнішність московської культур [8, с. 74], водночас підтримуючи ідею впливу на розвиток української культури провідних західноєвропейських народів [8, с. 75]. Запорукою здійснення цих міркувань, на думку вченого є працьовитість українського народу – *“українська роботячість і українська здібність”* та високий інтелектуальний потенціал народу – *“умова культура”*.

Стійкість, самородну ідентичність українського етносу на протязі віків забезпечує, за твердженням С. Рудницького, українська етнологічна культура, яка є самостійним історично-сформованим утворенням: *“[...] український простолюдин має свою дуже самостійну й окремішню від сусідніх етнологічну культуру. Вона так на матеріальному, як і на умовному полі без порівняння вища від етнологічної культури румунів, мадярів, словаків, поляків, білорусів, москалів, словом, усіх сусідніх народів”* [8, с. 334].

У праці “Чому ми хочемо самостійної України” центральною є проблема недостатності освітнього рівня українців, або як про це пише вчений – “просвіти”. Відсутність останньої не сприяє швидкому економічному розвитку території та породжує процес стагнації й так слабкого, маломеханізованого й автоматизованого господарства українців: *“Недостача просвіти в рідній землі робить неможливим також всякий поступ українського народу на економічній полі. Український хлібороб управляє своєю ріллю на лад батьків і дідів. Се було добре колись, тепер людей стало багато – землі ж залишилося стільки само, що було колись і споконвіку. Треба зі землі добути більше, як колись добували. Се можна – і нині німецький хлібороб добуває з десятини землі вдвоє, втрос більше, як український хлібороб, бо просвічений [...] Ось чому український нарід такий бідний, що зі свого багатого краю мусить тікати до Америки, на Сибір чи в інші безвісти”* [8, с. 53].

Проблема відсутності належного освітнього рівня українців породжує не тільки неконтрольований еміграційний процес, але й не сприяє подоланню смертності: *“Коли піднесеться рівень української культури, тоді впаде цифра смертності (головно ж дітей, котрих сотки тисяч щорік гинуть за недоглядом, невіжею матерей та з загальної нужди)”* [8, с. 49] та пропагування засад гігієни людини: *“Висліди гігієни мусять бути з великою старанністю примінювані по всій Україні, щоби не вмирало так багато українців перед часом, як се, на жаль, тепер діється, коли наш народ живе в злиднях і темноті”* [8, с. 91].

В своєму доробку [8, с. 90–91] вчений окреслив завдання держави націлене на збереження здоров’я українського населення актуальність якого не зменшилася і до сьогодні: *“Самостійна Українська держава повинна підняти працю над здоров’ям і кріпкістю тіла українського народу після основно обдуманых, всесторонніх плянів, щоб не йти слідом навіть найкультурніших сучасних держав, що дозволяють своему населенню фізично вироджуватися”*.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рудницький С. До основ українського націоналізму. – Відень: Друкарня “Андрія”, 1923. – 164 с.
2. Рудницький С. Коротка географія України. Фізична географія. – Київ: Київська друкарська спілка, 1910. – 152 с.
3. Рудницький С. Начерк географічної термінології // Збірник математично-природописно-лікарської секції НТШ. – Том XII. – Львів, 1908.
4. Рудницький С. Основи землезнання України. – Друга книга. Антропогеографія України. – Ужгород: Друкарня ОО. Василян, 1926 – 204 с.
5. Рудницький С. Проблеми географії України (I випуск) // Збірник математично-природописно-лікарської секції НТШ. – Том XVIII - XIX. – Львів, 1919. – С. 1 – 85.

6. Рудницький С. Україна – наш рідний край. – 2-ге вид. – Львів: Фонд “Учітеся, брати мої”, 1921. – 128 с.
7. Рудницький С. Українська справа зі становища політичної географії. – Берлін: Українське слово, 1923. – 288 с.
8. Рудницький С.Л. Чому ми хочемо самостійної України / Упоряд., передмова О.І. Шабля. – Львів: Світ, 1994. – 416 с.

Н.І. ТУРЧИНА

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Автором статті обобщены и дополнены представления о причинах и противоречиях, которые негативно влияют на процесс физического воспитания студентов в Вузах. Дается характеристика эффективности физического воспитания студентов Вузов технического профиля и рекомендации по его усовершенствованию.

Автором статті узагальнені і доповнені уявлення про чинники, що негативно впливають на процес фізичного виховання студентів у Вищих навчальних закладах (ВНЗ). Дається характеристика ефективності фізичного виховання студентів ВНЗ і рекомендації щодо його вдосконалення.

The author of the article generalized and added representations about the negative factors, influencing on the process of physical education in High schools. The characteristic to the contradictions which have arisen during development of theoretical-methodological bases of restructuring of physical education in High schools.

Вступ

Становлення постіндустріального суспільства і відповідні зрушення (інноваційні зміни у інформатиці, зміни в праці і відпочинку, трансформації українського соціуму та інш.) впливають на якісні характеристики фізичної культури. Порушений режим життя, несприятливі екологічні умови, відсутність збалансованого об'єму рухової активності, стреси, залучення до шкідливих звичок та інші чинники негативно впливають на здоров'я населення і особливо студентської молоді, яка визначає потенціал нації. Тож природно, що останні роки характеризуються активною розробкою теоретико-методологічних основ реструктуризації фізичного виховання студентів в контексті інформаційного суспільства (А.В. Домашенко, 2002; Л.А. Хрибко, 2002; В.С. Гуменний, 2002; О.В. Зеленюк, 2002; С.С. Ермаков, 2003; Г.Е. Иванова, 2003; А.И. Ребрина, 2003; В.П. Бизин, В.С. Гуменний, 2003). Однак спроби вписати дані новації у рамки традиційно організованого педагогічного процесу вищої школи не дають достатнього результату з ряду об'єктивних причин.

Найбільш перспективним напрямком оптимізації фізичного виховання у ВНЗ є перехід від замінуючої на даний час репродуктивно-педагогічної освітньої моделі до креативно-педагогічної освітньої моделі, яка передбачає гуманізацію предметно-змістовних засад, соціокультурну інтеграцію, інноваційну активність педагога та індивідуалізацію навчального процесу [С. Канишевський, Ю. Човник, 2005; Б.М. Шиян, В.Г. Пащуга, 2005].

Перехід до креативно-педагогічної освітньої моделі потребує перегляду традиційних ставлень до структури, змісту та організації фізичного виховання у ВНЗ в контексті трансформацій сучасного суспільства. При розгляді організаційно-педагогічних аспектів формування нової структури фізичного виховання у ВНЗ виникає необхідність визначення та аналізу негативних факторів, що впливають на фізичний розвиток студентської молоді. Робота виконана за планом НИР Національного авіаційного університету.

Формування мети дослідження

Мета дослідження – виявити чинники, що знижують ефективність фізичного виховання студентів ВНЗ технічного профілю і розробити рекомендації щодо її поліпшення.

Методи дослідження – теоретичний аналіз науково-методичної літератури, правової та програмно-нормативної бази; системно-структурний та системно-компонентний аналіз навчально-виховного процесу фізичного виховання студентів; педагогічні спостереження; анкетування